

חוות דעת מקצועית לגבי הפגיעה הנפשית של יתמות כתוצאה ממלחמה

מאז אוקטובר 2023 עשרות אלפי ילדים וילדות התייתמו מלפחות הורה אחד, חוו אובדן אלים ופתאומי של האדם הקרוב ביותר – אותו אדם שאמור או אמורה יותר מכל נפש אחרת בעולם להגן, לגונן, לשמור, לדאוג ולאהוב. עבור ילדות וילדים אובדן של הורה הוא אירוע טראומטי מהקשים ביותר שיש, על אחת כמה וכמה כשהאירוע הוא פתאומי ואלים, ונותר ללא עיבוד רגשי. הסכנה לפגיעה בהתפתחות הנפשית, הקוגניטיבית והפיזיולוגית גדולה ונרחבת.

ככל שמוות של אדם קרוב הינו פתאומי יותר ומתרחש במהלך אירוע אלים יותר, כך עמוקה ועיקשת יותר צפויה שתהיה הצלקת בנפש. המוות הקשה ביותר לעיבוד ולעיכול, הוא מוות של אדם קרוב כתוצאה ממעשי אלימות מכוונת של בני אדם אחרים.

מוות של הורה בתוך מלחמה הוא כזה, וילדים וילדות הם האוכלוסייה הפגיעה ביותר. בפתאומיות ובאלימות נגדע הקשר שהקנה בטחון יסודי, וחודרת במקומו ההיכרות עם רוע ומוות. באבחה אחת נקרעת המעטפת המגינה והטבעית של הכחשת המוות ושל האמון בבני אדם הטבוע בנו מטבענו. העולם הופך למקום מסוכן, מאיים ומעורר אימה.

לאובדן של הורה בילדות ישנן השלכות רבות. התפתחותם הפיזית והמנטאלית התקינה של ילדים תלויה במידה רבה בהימצאותן ונגישותן המזין ומצמיח של אמהות ואבות. אובדן של הורה, וביתר שאת אובדן של שני הורים, יכול לפגוע קשות בהתפתחות הנפשית, הקוגניטיבית, והפיזיולוגית, הן בשל עצם העדר הטיפול וההגנה ההוריים והן בשל רגשות קשים איתם הילדים נדרשים להתמודד.

לצד שברון הלב, היגון העמוק והגעגע שמלווים כל אובדן של הורה בילדות, הטלטלה הנפשית עשויה להתעצם כאשר המוות התרחש בנסיבות פתאומיות ואלימות שהילד היה עד להן. ילד עשוי לחוות הצפה של רגשות כגון חרדה קיומית, זעם, אשמה, חוסר אונים וייאוש, אשר יכולים להתבטא במגוון של סימפטומים אופייניים ל-PTSD: פלשבקים, סיטי לילה, התפרצויות זעם או בכי, הכחשה או אפתיות, התבודדות ואף אובדנות. כל אלה תורמים לפגיעה בהמשך ההתפתחות התקינה בכל גיל בילדות. בגיל הטרומ מילולי הרגשות הקשים המתעוררים לנוכח אובדן הורה עלולים להישאר כלואים בנפש ללא עיבוד ולצלק את הנפש בצורה שקשה עוד יותר לשקם.

מרכיב רגשי משמעותי נוסף באובדן של הורה, כאשר המוות הוא תוצאה מכוונת של אלימות אנושית, הוא כאמור אובדן אמון בסיסי בבני אדם. ביטול האנושיות של הקורבן (הדה-הומניזציה) המגולם בהרג מכוון עלול להמיט אסון על הנפש הצעירה הלומדת להיות במגננה תמידית. פגיעה קשה בביטחון הקיומי ובאמון הבסיסי בבני אדם עלול להוביל לאובדן יכולת לאמפתיה ולהתנהגויות מתריסות וסיכוניות הבודקות תמידית את היכולת של העצמי מול העולם, ועוד.

ילדות וילדי העוטף חוו באוקטובר 2023 אובדן קשה מנשוא, הכולל הורים שנעדרים עד ליום כתיבת מילים אלו, מה שמשאיר פצע פעור שלא יכול להגליד. ילדי וילדות עזה חווים אובדנים במהלך למעלה משנה בנסיבות הקשות ביותר שאפשר לדמיין והנפש מתקשה להכיל. לאחרונה התווספו ילדי וילדות דרום לבנון למעגל האובדן והאימה. עבור כל הילדים והילדות האלה אובדן ההורה לא עומד כשלעצמו. כל סביבת חייהם אבדה ונהרסה, ועודנה אובדת ונהרסת - עשרות אלפי ילדות וילדים נשארו בלי מסגרת משפחתית, ללא קורת גג, בלי הסביבה הטבעית התומכת וללא משאבים העשויים לסייע להם בטיפול באובדן.

כל הילדים והילדות של חללי המלחמה חווים אובדן קשה מנשוא שעלול להסיט אותם ממסלול חייהם ולגרום להם לשברון לב ולצלקות שילוו אותם בכל שלבי ההתפתחות וההתבגרות.

למען הילדות והילדים באזור כולו המעורבים ונפגעים בעל כורחם, אנו קוראות וקוראים לסיום מידי של המלחמה, החזרת החטופים והחטופות והפסקת מעגל המוות והחורבן.

חתומות:

1. מיכל פרוכטמן, פסיכולוגית חינוכית-מדריכה, מטפלת משפחתית וזוגית, פעילה בקבוצת א.נשי בריאות הנפש ב'הורים נגד מעצרי ילדים'.
2. נירית בן חורין, עו"ס, מטפלת משפחתית וזוגית, מייסדת ויו"ר 'הורים נגד מעצרי ילדים'

3. רחלי הימן פסיכותרפיסטית יונגיאנית
4. צביה מלבין פסיכולוגית קלינית
5. טליה פלד פסיכולוגית קלינית
6. גינט באומגולד-לנד עבודה סוציאלית
7. אורית אדם פסיכולוגית קלינית
8. דר' גילי דוברין פסיכולוגית קלינית
9. נטע עופר פסיכולוגית חינוכית מומחית לטראומה בגיל הרך
10. יפתח בירן פסיכיאטר
11. ארנונה זהבי פסיכואנליטיקאית
12. מיכה לשם פסיכולוג מחקר
13. הגר דרור מליניאק פסיכולוגית קלינית
14. עומר קציר מטפל פסיכודרמה
15. כרמל אואן פסיכולוגית קלינית מומחית
16. רתם ברנון פסיכולוגית קלינית פסיכואנליטיקאית
17. דורוטה ויטן בן שאול מטפלת בהבעה ויצירה
18. רות רגולנט לוי עובדת סוציאלית, פסיכותרפיסטית
19. אולגה גבר פסיכולוגית בהתמחות קלינית
20. שרה מצר עוס פסיכותרפיסטית
21. רחלי בר-אור עו"ס-פסיכותרפיסטית
22. דניאל רועה עו"ס קלינית
23. לאה אליגל פסיכולוגית קלינית בכירה
24. נואית דה מלאך פסיכולוגית
25. נגה בדנס פסיכולוגית קלינית בכירה. פסיכואנליטיקאית מנחה.
26. דורית גורני פסיכותרפיסטית
27. רותי סו עובדת סוציאלית
28. יעל וינשטין פסיכולוגית חינוכית
29. יובל גושן עו"ס קליני ומרפא בעיסוק
30. יעל גיל עובדת סוציאלית קלינית
31. שובית מלמד עו"ס
32. ד"ר שרה חזן פסיכותרפיסטית
33. חגית לבל חגאי עובדת סוציאלית, פסיכותרפיסטית
34. ד"ר מעיין בורשטיין עו"ס
35. מיכל וייגרט עו"ס קלינית, פסיכותרפיסטית
36. Bati lowenstein מטפלת באמנות מדריכה פסיכותרפיסטית
37. יעל לויין עו"ס ופסיכותרפיסטית
38. טל קרתי פסיכולוגית קלינית
39. נעמה ברבי מטפלת באמנות
40. נעמה הוכשטיין פסיכולוגית קלינית
41. הילה זמר עובדת סוציאלית

42. יונה ניצן עובדת סוציאלית
43. ד"ר נאוה דיהי עובדת סוציאלית
44. יובל סער-הימן עובד סוציאלי
45. סמדר אלון שמיר עובדת סוציאלית, מטפלת משפחתית וזוגית
46. מיכל שרגא מטפלת רגשחת
47. ד"ר קארן שוחט פסיכולוגית קלינית
48. טלי אהרנטל עו"ס
49. שחר גלברמן פסיכולוג קליני
50. עמירה איתאל מטפלת זוגית ומשפחתית
51. רוני שטייר רוז פסיכולוגית התפתחותית
52. אהובה יבין ארנון פסיכולוגית
53. צ'רלס גרינבאום פרופסור לפסיכולוגיה
54. עדית קאופמן-סטרול פסיכולוגית
55. ענת מנדלסון מכנס פסיכותרפיסטית
56. רות בן אשר פסיכולוגית קלינית בכירה
57. מיכל כצנלסון פסיכולוגית קלינית
58. טלי הרכבי כרמלי עו"ס, מטפלת משפחתית וזוגית
59. ענת אורבך עו"ס
60. נורית לוטנר עובדת סוציאלית בבריאות הנפש
61. תולי פלינט ד"ר לקרימינולוגיה. עו"ס קליני. מטפל זוגי ומשפחתי. מומחה לטיפול
בטראומה
62. קרן קניפל מטפלת בתנועה
63. ורדה ון דר ויקן פסיכולוגית קלינית
64. טל שני תרפיסטית בתנועה
65. ד"ר שימי מזרחי עובדת סוציאלית
66. רונית אוליאל מירקין עוס
67. אושרי אמיתי עו"ס קלינית
68. שרון רוט עובדת סוציאלית
69. רות קרת עו"ס
70. שלומית פלד פסיכולוגית
71. גל מלמוד רגב עובדת סוציאלית
72. עמי אבני פסיכיאטר
73. דויה גוב ארי פסיכולוגית
74. אסתר מאיר-קעטבי פסיכולוגית
75. טובה בוקסבאום פסיכולוגית קלינית
76. אורית שלגי פסיכולוגית
77. טובה בוקסבאום פסיכולוגית קלינית
78. Mirit Velger פסיכולוגית
79. ירון מעוז פסיכולוג

80. לירון טל פסיכולוגית קלינית וחברתית
81. תרצה בר חנין פסיכולוגית
82. שירה אליקים פסיכולוגית קלינית
83. מתן זיסמן פסיכולוג
84. רבקה ורשבסקי פסיכואנליטיקאית
85. עדי ארגוב פסיכולוגית קלינית
86. דנה סטמפלו מטפלת באמנות
87. יעל שר-שלום מוכיח מטפלת במוסיקה ותנועה
88. עליזה רוזן פסיכותרפיה
89. ד"ר דוד סנש פסיכולוג קליני בכיר
90. לעד שילר פסיכולוגית
91. מעין אגמון קהתי מטפלת באומנות
92. נגה אנגלנדר עובדת סוציאלית רפואית
93. דן שאכטר פסיכולוג קליני .
94. לירון בן נון מטפלת בפסיכודרמה
95. Ruhama Benavot פסיכולוגית קלינית מומחית מדריכה
96. שי לעדן עו"ס
97. דורון וולף מטפל באמנות , אנליטיקאי יונגיאני
98. דניאלה קרמר מטפלת ומדריכה זוגית ומשפחתית מוסמכת
99. Tali Shtram מטפלת קוגניטיבית התנהגותית
100. מוריה גרינפלד מתמחה בפסיכולוגיה חינוכית
101. סיגל קצב גולן פסיכותרפיה
102. ענת מרנין שחם מטפלת באמצעות אומנויות - תנועה
103. אירה קונטרובסקי פסיכולוגית קלינית
104. דניאל ווייסהוט פסיכולוג קליני
105. אנה מאי שמלה פסיכולוגית קלינית
106. יעל מאיר פסיכואנליטיקאית
107. נעמי גוברין ביבליותרפיה ופסיכותרפיה
108. קורין זאבי וייל עו"ס קליני
109. סימה מנור פסיכולוגית קלינית
110. רות סגלפסיכולוגיה קלינית
111. צופית הירש עובדת סוציאלית
112. מורן פקר עוס פסיכותרפיסטית
113. תמר מידן פסיכותרפיסטית
114. אתי בהם -טביב עובדת סוציאלית
115. הדס רענן שחר פסיכולוגית קלינית
116. מיכל ניר פסיכולוגית קלינית מומחית
117. סמדר קורן טיפול במחול ובתנועה, פסיכותרפיה
118. סמדר קורן טיפול במחול ובתנועה, פסיכותרפיה

יצחק מנדלסון	פסיכולוג קליני מןמחה	.119
אמנון בהם	עובד סוציאלי	.120
עמית לביא	עו"ס	.121
לסלי בנדיקט	עו"ס ומטפלת משפחתית	.122
שלומית רשף וייל	עובדת סוציאלית קלינית	.123
סמדר גרינבאום	עוסית קלינית	.124
ארלט מינצר	פסיכולוגית קלינית	.125
חנה סקולניק	סטודנטית לעבודה סוציאלית	.126
אסנת סנדלון	עורכת דין	.127
ענת רפאל	פסיכותרפיסט יונגיאנית, מטפלת באומנויות	.128
ברכה הדר	פסיכולוגית קלינית	.129
רות רגולנט לוי	עובדת סוציאלית	.130
אמירה אופנהיימר	פסיכולוגית קלינית	.131
איבון דויטש	עובדת סוציאלית, פסיכותרפיסטית	.132
מרים דרוקס	מטפלת במוזיקה ופסיכותרפיסטית	.133
שרון אמיר	פסיכולוגית קלינית	.134
גלית ארגמן	מטפלת באמצעות אמנות	.135
דפנה הילסברג	עובדת סוציאלית	.136
שלומית מכמאל ש	עובדת סוציאלית	.137
עידן שולמן	פסיכולוג קליני	.138